

Nagy Gábor

**46 éve hunyt el Bálint Sándor néprajztudós, a „legszögédibb szögédi”
„Szerettem volna az embereket és diákokat az égi posztulátumokra döbbenteni. Nem
lehet rajtuk segíteni: a szeretetet gyöngeségnek érzik. Megvetik, miközben elepednek
utána.”**

Bálint Sándor, a polihisztor néprajztudós Szegeden született 1904. augusztus 01-én Bálint Sándor és Kónya Anna Szeged alsóvárosi paprikatermelő család gyermekeként. A családban a hagyományos paraszti gazdálkodás (apai örökségként: paprikatermelés, apai nagyapja Szentmihályteleken volt halász, anyai öregapja csordás volt) és a népi vallásosság (anyai örökségként) vette körül, mely nagy hatással volt rá és meghatározta életének irányvonalát.

„Szállani, meg nem állani.”

Fiatal korában megélt zenei élményére így emlékszik vissza: „A híres bőrdudással, a Juhász Gyulától és Tömörkénytől is megörökített Bukusza Ignác vízimolnárral szomszédok voltak a boszorkányszigeti Tiszán. Még én is ismertem. Voltam olyan lakodalomban, ahol egyedül dudált, a vendégek nagyon jól mulattak mellette. Mesterségének címere, a díszesen kifaragott hajóorr 1920 tájáig ott volt a háza előtt (Pálfy utca 46.) leásva.” A polgári iskola elvégzése után a piaristáknál tanult és ott is érettségizett 1922-ben. Az egyetem 1921-ben került Szegedre Kolozsvárról, így tréfásan említi Bálint Sándor, hogy: valósággal helyembe jött.”

**„A táj népművészete és népelete ott él a középkor szomszédságában, szakrális
igézetében: reális, kötelességtudó, mégis átlényegült, mint az Áldozat kenyere és bora.”**

Egyetemi évei alatt hallotta Bartók Bélát Szegeden koncertezni, mely szintén nagy hatással volt rá. „Diákéletemnek egy sorsdöntő élménye volt Bartók Béla szegedi hangversenye, ha jól emlékszem 1925-ben. Alig csellengtünk a teremben. Megéreztem, egy egész életre meg is értettem valamit a magyar parasztdalok előadása közben a parasztlét nagy, sokszor megcsúfolt, félreértett emberi értékeiből. A mester gyermekkoromat igazolta.” Első könyveként 1933-ban Szeged népe. Új gyűjtés I. címmel saját gyűjtésű szegedi népdalok szöveggyűjtéseit és kottáit közli Bálint Sándor, ahol már Szabolcsi Bence mellett Bartók Béla a kötet zenei lektora.

**„Szentnek kellene lennem és még mindig csak művész lehetek: Istent ki akarom fejezni,
mielőtt belehalnék.”**

Az egyetem elvégzése után főiskolai tanárként dolgozik és Solymossy Sándor mellett tanít a szegedi néprajz tanszéken. Györfly István halála után 1939-40-ben a budapesti egyetemen folklór előadást tart, 1945-ben Szegeden megbízott előadója, majd 1947-től rendes tanára lesz az egyetemnek. Közben folyamatosan publikál népi vallásosság témában, Orosz István szentemberről egyéniségmonográfiát ír, majd megjelenik Az esztendő néprajza, Sacra Hungaria, Boldoasszony vendégségében című könyve. 1957-ben adja ki a Szegedi szótár két kötetét, mely a szegedi tájnyelv jellegzetes kifejezéseit mutatja be.

„Egyedül vagyok a házban és a világban.”

A kor politikai szelleme az 1950-es évek második felében kirakja egyetemi állásából, ahonnan 1965-ben nyugdíjazták. Közben tudományos munkásságának él, folyamatos anyaggyűjtéseit dolgozza fel és publikálja, megjelenik a Szeged városa, A szegedi paprika, A szegedi nép, Szegedi példabeszédek és jeles mondások, Karácsony, húsvét, pünkösd, Tombác János meséi, Szeged reneszánsz kori műveltsége, a kétkötetes Ünnepi kalendárium és a háromkötetes Szegedi nemzet című műve. Művei egyben a néprajztudomány, nyelvészet, művészettörténet, történelemtudomány és művészet témaköreit érintik, interdiszciplináris alkotások.

**„Hallgatom az esti harangszót és a szelek fúvását, hallgatom a csöndet. Nézem és hallgatom magamat. A teljes élet mindig az egyedüllét és a hallgatás, amelyből Isten ragad magához Illés mellé. Itt állok az alkonyatban és nem gondolok senkire, semmire. Egy pillanatra megint megérkeztem. Újra kell azonban indulnom a küzdő és szórakozó, sötétségben élő emberek felé. Újra találkoznom kell régi megúnt ismerőssel:
magammal, akit odalent hagytam.”**

1980. május 10-én, Budapesten egy autó elé lépett és halálos balesetet szenvedett Bálint Sándor. Halálával Szeged városa és a tudományos élet egyik legnagyobb kutatóját veszítette el. Halála után jelenik meg A hagyomány szolgálatában kötete, ahol összegyűjtött írásait közli és a kötet végén önéletrajza is helyet kap. 1983-ban megjelenik a Szeged-Alsóváros. Templom és társadalom, 1994-ben pedig Barna Gáborral közös Búcsújáró magyarok című kötete.

„Tervem volna még bőven, hosszú időközön át folytatott különleges gyűjtésemből, szakmai fölismerésemből, csak még időm legyen hozzá. A pálya sokszor megpróbált, nem kényeztetett el, de soha meg nem keseredtem, a hivatástól, szolgálattól egy percre sem távolított el.”

Emléke legyen örök!

Források:

Dr. Barna Gábor professzor visszaemlékezése Bálint Sándorról

<https://www.youtube.com/watch?v=IoonvklG1Og> (Letöltés ideje: 2026.04.25.)

Bálint Sándor, a legszögedibb szögedi

<https://www.youtube.com/watch?v=FeErcEJ2a08> (Letöltés ideje: 2026.04.26.)

A Bálint Sándor-hagyaték a Móra Ferenc Múzeumban

<https://moramuzeum.hu/gyujtemenyek/balint-sandor-hagyatek/>

IRODALOM

Bálint Orsolya: Bálint Sándor családi emlékezete. Szeged Folyóirat. 2022/3. Szeged, 2022.

<http://szegedfolyoirat.sk-szeged.hu/2022/03/12/balint-orsolya-balint-sandor-csaladi-emlekezete/> (Letöltés ideje: 2026.04.27.)

Bálint Sándor: Szeged népe. Új gyűjtés I. Prometheus. Szeged, 1933.

Bálint Sándor: A hagyomány szolgálatában. Összegyűjtött dolgozatok. Magvető. Budapest, 1981.

Bálint Sándor: Breviárium. Mandala Kiadó. Szeged, 1997.

Barna Gábor: Bálint Sándor tudományos munkássága. Szeged Folyóirat. 2022/3. Szeged, 2022.

<http://szegedfolyoirat.sk-szeged.hu/2022/03/14/barna-gabor-balint-sandor-tudomanyos-munkassaga/> (Letöltés ideje: 2026.04.27.)

Barna Gábor: „Kacagni is hallottuk őt” – Barna Gábor néprajztudós vall Bálint Sándorról

<https://www.magyarKurir.hu/hirek/-kacagni-is-hallottuk-ot-barna-gabor-neprajztudos-vall-balint-sandorrol> (Letöltés ideje: 2026.04.27.)

Csapody Miklós: Bálint Sándor (1904-1980) Életrajz. Akadémiai Kiadó. Budapest, 2013.

Ifj. Lele József: Az Úr készen találta őt. Bálint Sándor élete. Korda Kiadó. Kecskemét, 1996.